Llengua catalana model 1

COMPRENSIÓ ORAL: El ca eivissenc

1. En temps molt remots, segons aquest text, el ca eivissenc devia tenir altres noms com...

A. ca egipci.
B. ca de conills.
C. ca d'Anubis.
D. ca de les Pitiüses.

2. Quines conseqüències va tenir per a la raça "la cria endògena (la reproducció entre un nombre molt limitat d'individus) a causa de la insularitat"?

A. Que es mesclàs amb altres races foranes per aconseguir una nova raça.
B. Que es conservassin i depurassin els trets de la raça.
C. Que fos una raça molt estesa arreu del món.
D. Que augmentàs el seu valor comercial.

3. Aquest animal té, aproximadament, una antiguitat de...

A. dos mil anys.
B. sis mil anys.
C. vint anys.
D. cinquanta mil anys.

4. "És la raça <u>autòctona</u> més coneguda internacionalment". Indica quina paraula s'assembla més a la paraula subratllada.

A. Estrangera.
B. Diferent.
C. Diversa.
D. Originària.

5. Una de les finalitats bàsiques d'aquest animal era...

A. carregar i transportar mercaderies.
B. servir com a ca de bestiar i d'aquesta manera conduir el ramat.
C. controlar les plagues de conills, que perjudicaven l'agricultura.
D. fer d'entreteniment als pobles egipcis.

6. Anubis és representada per...

A. unes orelles semblants a les del ca eivissenc.
B. un cos de ca semblant al del ca eivissenc.
C. unes potes semblants a les del ca eivissenc.
D. un cap de ca semblant al del ca eivissenc.

7. Als països escandinaus aquest animal s'empra també per...

EXPRESSIÓ ESCRITA

8. Al teu centre heu posat en marxa un programa de tutorització entre iguals. Els alumnes que el proper curs fareu 3r d'ESO sereu els encarregats de tutoritzar (ajudar i assessorar) els companys que l'any que ve començaran a l'institut. Escriu una carta, d'aproximadament 125 paraules, adreçada a l'alumne que t'han assignat.

Pots presentar-te, explicar com va ser la teva experiència durant el primer curs a l'institut, els canvis que vares viure, el que et va sobtar més...

COMPRENSIÓ ESCRITA

Arxipèlag de Cabrera, Parc Natural

El parc nacional de l'arxipèlag de Cabrera està situat al sud de Mallorca, a deu milles nàutiques del port mallorquí més proper, el de la Colònia de Sant Jordi (Ses Salines). La superfície protegida és de 10.021 ha, de les quals 8.703 corresponen al medi marí i la resta a les illes i els 17 illots de l'arxipèlag. Va ser declarat parc nacional el 29 d'abril de 1991 (Llei 14/1991).

ELS TRESORS NATURALS

El fet que la protecció afecti la mar i la terra de l'arxipèlag de Cabrera atorga al parc nacional unes característiques especials, a més d'una rica diversitat. Entre els endemismes de l'arxipèlag trobem la raspeta (*Rubia angustifolia ssp. caespitosa*), unes deu subespècies de la sargantana balear (*Podarcis lilfordi*) a més de nombrosos coleòpters, aràcnids i gasteròpodes terrestres i alguns crustacis que habiten les cavitats subterrànies.

En les seves cristal·lines aigües, entre fons rocosos, coves, fons arenosos o les amenaçades praderies de posidònia, habita una gran quantitat d'espècies: anfossos, escorballs, espets, nacres, dofins, cigales, estrelles d'un intens color vermell, etc.

A terra, als ambients costaners formats per penya-segats i illots, les aus marines i les rapinyaires constitueixen un dels components més destacats de l'ecosistema. Al llarg de l'any és possible veure-hi espècies com la gavina mediterrània, la gavina corsa, el corb marí, el falcó comú o l'àguila peixatera. La garriga, amb ullastres i llampúdols bords, domina bona part de la terra ferma. Entre orquídies, savines i bolets no és difícil observar espècies d'aus terrestres com el xorrec i el busqueret de capnegre. Les cinc espècies de ratapinyades que habiten a Cabrera són els únics mamífers terrestres autòctons.

LA TERRA I EL PASSAT

La relació entre l'ésser humà i el medi natural ha determinat la seva transformació mútua al llarg del temps. Les lleis del Parc tenen com a objectiu regular aquesta relació per tal de garantir la conservació del medi natural.

A Cabrera, l'existència de forns de calç, rotlos de sitja, pedreres de marès, sementers i escars, com el del caló des Palangrers, posa en relleu l'empremta que els usos agrícoles i tradicionals dels humans ha deixat sobre el territori. La presència humana també ha suposat la introducció d'espècies al·lòctones, conegudes com biointrusos. És el cas d'animals com la geneta, el ratolí domèstic i l'eriçó clar, i de plantes com la vinagrella, el bàlsam i l'atzavara. Algunes d'aquestes espècies introduïdes posen en perill la flora i la fauna autòctones del parc.

EL PATRIMONI

El castell (del final del segle XIV), situat a l'entrada al port i el far de l'Enciola constitueixen dos dels elements més característics. Així mateix, és destacable la riquesa del patrimoni arqueològic. En les seves aigües hi ha nombrosos vaixells enfonsats d'època clàssica. A l'illa hi trobam també part del que devia ser la necròpolis d'un monestir de l'antiguitat tardana, a més de les restes del campament dels presoners francesos capturats durant la Guerra d'Independència Espanyola, ja que al segle XIX, l'illa es va fer servir com a presó natural.

NORMATIVA

Per anar a Cabrera es poden agafar les barques turístiques que surten de la Colònia de Sant Jordi (Ses Salines) o de Portopetro (Santanyí) els mesos d'estiu

Per navegar, fondejar o bussejar amb escafandre autònom a les aigües de Cabrera, cal sol·licitar una autorització prèvia a la direcció del parc, a les oficines de Palma.

En els límits del parc no estan permeses les activitats següents:

- La pesca esportiva en qualsevol de les seves modalitats, ni la pesca submarina.
- L'esquí nàutic i l'ús de vehicles aquàtics que no disposin de l'autorització escaient.
- El desembarcament a terra, excepte al moll principal del port de Cabrera.
- L'acampada.
- Encendre focs.
- Fer malbé elements d'interès arqueològic, històric o geològic, ni d'espècies animals o vegetals.
- El desembarcament d'animals domèstics i la introducció d'animals o vegetals exòtics.

El vessament de residus sòlids o líquids a la mar i l'abandonament a terra de fems o deixalles.

Respecteu la natura, col·laboreu en la conservació dels valors naturals i culturals del Parc.

EQUIPAMENTS I SERVEIS

- Oficines del Parc Nacional Marítim i Terrestre de Cabrera. Plaça d'Espanya, 8, 1r. 07002 Palma

  Telèfon 971 72 50 10. Web: www.mma.es/parques
- Oficina d'informació al port de Cabrera. Telèfon 630 982 363
- Museu etnogrficohistòric Es Celler
- Itineraris guiats o autoguiats
- Cantina al port de Cabrera
- Excusats públics al port i a Cas Pagès

Centre de visitants Ses Salines C/ de Gabriel Roca, s/n. 07638 Colònia de Sant Jordi
Telèfon 971 656282

http://www.caib.es/sites/espaisnaturalsprotegits/ca/publicacions_dels_espais_naturals_protegits/

9. A quina adreça ens haurem de dirigir si som propietaris d'una embarcació i volem navegar i ancorar al Parc Natural de Cabrera?

A. A l'oficina d'informació del port de Cabrera.

B. Al centre de visitants Ses Salines de la Colònia de Sant Jordi.

C. A les oficines situades a Palma, a la Plaça d'Espanya.

D. Només es pot fer la sol·licitud per Internet.

10. Quina de les activitats següents està permesa al Parc?

A. El desembarcament a qualsevol punt de l'illa.

B. La pesca esportiva i la pesca submarina.

C. El passeig amb els nostres animals de companyia a l'illa si van ben lligats.

D. Navegar, fondejar o bussejar amb escafandre si s'ha sol·licitat el permís escaient.

11. Segons el text, quina de les opcions següents és la VERTADERA?

A. Cabrera està situada al Nord de l'Illa a 10 milles nàutiques de la Colònia de Sant Jordi.

B. Al segle XIX es va fer servir com a presó natural de soldats francesos.

C. Cabrera no va ser habitada fins al segle XIX.

D. Tota la flora i fauna que hi trobam és autòctona de l'illa.

12. Els noms que apareixen entre parèntesi i en cursiva, a l'apartat ELS TRESORS NATURALS...

A. indiquen un nom o expressió que té el mateix significat.

B. són barbarismes.

C. tenen una funció simplement estètica.

D. designen el nom científic d'una espècie animal o vegetal.

13. Per quin motiu les espècies al·lòctones o biointruses resulten perjudicials per a l'ecosistema de Cabrera?

A. Perquè posen en perill la flora i la fauna autòctones.

B. Perquè no són aptes per al consum dels animals de l'illa.

C. Perquè són verinoses.

D. Perquè provoquen la desertització de l'illa.

14. Quin és el propòsit de l'apartat encapçalat pel títol *LA TERRA I EL PASSAT*?

A. Informar sobre diferents maneres d'accedir a Cabrera en el passat.

B. Explicar la influència de l'home en la transformació del medi natural al llarg de la història.

C. Informar sobre les dimensions del parc i la ubicació geogràfica de l'illa en segles anteriors

D. Descriure les activitats que es podien realitzar al parc fins a l'època actual.

15. Exposa algunes raons que justifiquin que el parc de l'arxipèlag de Cabrera sigui un espai protegit.

Salvant orangutans

Aquell dia tampoc no seria gaire tranquil, perquè un parell de daiaks van entrar a buscar la Rosa. Duien un nadó orangutan als braços. Era una femella.

Deien que l'havia portada la policia, requisada d'un poble dels voltants.

Tenia aspecte de no haver menjat durant hores i no s'aguantava dreta.

-Fa pena veure-la, amb aquesta cara tan trista, tieta - va dir el Martí-. Què li ha passat?

-Doncs segur que van matar la mare i a ella se la van emportar per vendre-la a la ciutat. Però, com que és tan petita, se'ls devia estar morint i han preferit donar-la a la policia.

Mentre parlava, Rosa, la tieta del Martí, ja se l'emportava a la sala de quiròfan per fer-li una revisió general. Una de les ajudantes de la clínica prepararà el sèrum per injectar-l'hi.

-Està deshidratada i, si no li donem aliment, no aguantarà fins demà.

-Vols que t'ajudi, tieta? La puc vigilar mentre dorm. És tan petita! Sense mare es pot morir, oi?

-Segurament. Necessiten el referent de la mare per sobreviure, però no t'hi amoïnis, que tindrà la Yuma com a mare mentre ho necessiti. És una noia molt maca i jove que la vigilarà fins que es posi bona. Dormirà amb ella dia i nit.

Després de posar la cànula intravenosa a l'animaló, la Rosa s'emportà en Martí cap a la sala del costat.

-Avui serà un dia molt atrafegat, Martí. Els daiaks que han vingut avui portaran un orangutan que han trobat ferit a la selva. Està molt greu i potser l'haurem d'operar.

L'orangutan ferit va arribar a mitja tarda en una gàbia i feia pena de veure. Tenia les mans en carn viva.

-Què li ha passat? -preguntà en Martí, en veure'l a la taula d'operacions un cop anestesiat. -Segurament ha caigut en una trampa dels furtius. Preparen uns artefactes on els orangutans posen les mans i s'hi queden enganxats.

-Són unes trampes molt bèsties, tieta! La mà dreta no la té gaire bé, oi?

La tieta no contestà i es limità a posar-se la careta i la bata i s'esterilitzà les mans. S'apropà tot seguit a la taula d'operacions on jeia l'orangutan, envoltat de quatre ajudants que també estaven preparats.

En Martí no ho va poder veure gaire bé, enmig de tants caps; però, pel tot dels comentaris que feien, l'operació no va anar bé. Feia massa dies que havia caigut a la trampa i se li havia gangrenat la mà.

Tot d'una, tothom es mobilitzà. En Martí no gosà preguntar on el portaven, però s'enfilà al darrere de la camioneta, al costat dels daiaks i de la gàbia amb l'orangutan. Arribaren a l'ambulatori del poble, on el doctor, que normalment es desplaçava a la clínica per fer la cirurgia, ja els esperava. Entre la Rosa i el metge serraren la mà del pobre animal i la tieta li cosí el braç com aquell qui cus un mitjó.

-Li hem fet un monyó, però no hi ha gaire esperança. L'hem trobat massa tard i la infecció la deu tenir escampada per tot el cos.

-Jo crec que se salvarà, tieta. Es veu molt gros i fort. I... ja podrà viure amb una sola mà?

-Sí, encara que seria millor amb totes dues, s'ho pot fer molt bé amb una sola mà. És com les persones.

-I quina classe de persones són les que fan mal als orangutans?

-Són els furtius. Es dediquen a caçar orangutans per vendre'ls.

-I per què no ho impedeixes, tieta?

-Perquè és molt difícil, Martí, ja ho entendràs. Et portaré a la selva un dia d'aquests.

Pilar Garriga. *Un estiu a Borneo*. Editorial Barcanova, SA.

16. Un dels orangutans ha resultat ferit. Què han de fer la veterinària i el doctor per salvar-li la vida?

A. Posar-li una cànula intravenosa.

B. Proporcionar-li una mare adoptiva.

C. Posar-li una pròtesi.

D. Amputar-li la mà i cosir la ferida.

17. Segons el text, en què consisteix fer de mare adoptiva d'orangutans?

18. Selecciona l'opció correcta dels esdeveniments segons l'ordre en què apareixen en el text:

a) A mitja tarda, arriba un orangutan amb les mans mal ferides.
b) En Martí no entén que hi hagi persones capaces de fer mal als orangutans.
c) La tieta Rosa i el metge operen l'orangutan i li tallen la mà.
d) Els *daiaks* porten una cria d'orangutan deshidratada al centre.

A. a-d-c-b B. d-c-b-a C. d-a-c-b D. a-b-c-d

19. Segons el text, es pot deduir que els daiaks són...

A. policies que protegeixen el medi ambient.
B. indígenes de Borneo que cooperen amb el centre.
C. caçadors furtius.
D. veterinaris que treballen a un centre de recuperació de fauna.

20. Aquest text és un fragment extret...

A. d'una novel·la.

B. d'una revista científica.

C. d'una notícia.

D. d'un reportatge.

21. Proposa un altre títol per a aquest fragment que enllaci amb la idea principal del text.

22. Quina és la funció dels guions que apareixen en aquest text?

A. Matisar o aclarir una informació anterior.
B. Marcar un diàleg entre els diferents personatges.
C. És un recurs estètic que no té cap funció.
D. Enumerar diverses accions que es succeeixen en el text.

Kiva

Pere Cardús Cardellach

Kiva (acrònim de Kiusaamista Vastaan, 'contra l'assetjament escolar', en finès) és un mètode revolucionari que va ser inventat a Finlàndia, país de referència en les polítiques educatives. Va tenir un èxit tan evident que molts països miren d'aplicar-lo al seu sistema escolar. Concretament, a Finlàndia s'aconseguí fer desaparèixer l'assetjament escolar al 79% dels centres educatius on s'aplicà i en un 18% més de centres es reduí ostensiblement.

El Kiva –que ja han començat a impulsar també als Països Baixos, el Regne Unit, França, Bèlgica, Itàlia, Estònia, Suècia i els Estats Units– ofereix una vintena de classes als estudiants en tres etapes diferents (als set, als deu i als tretze anys). En aquestes sessions, aprenen a reconèixer les diverses formes d'assetjament i fan exercicis per millorar la convivència. Cada centre que adopta el mètode compta amb un equip de mestres que actuen quan es denuncia un cas d'assetjament. Tanmateix, són tots els docents de l'escola que estan amatents als possibles conflictes i avisen l'equip Kiva perquè se'n faci càrrec.

La clau és l'empatia del grup amb la víctima

La clau del mètode és influir en el grup d'estudiants perquè, en lloc d'acceptar silenciosament una situació d'assetjament o encoratjar l'assetjador, donin suport a la víctima i transmetin d'aquesta manera que no accepten les pràctiques d'abús.

Ho explica una de les impulsores del programa a Finlàndia, Christina Salmivalli, professora de psicologia a la Universitat de Turku. Un equip d'investigadors d'aquesta universitat que feia vint-i-cinc anys que estudiava els comportaments de grup entre estudiants va rebre el 2006 l'encàrrec del ministre d'Educació finlandès, Antti Kalliomäki, perquè proposés fórmules de reduir l'assetjament escolar. La professora Salmivalli defineix el secret de l'èxit: <<A diferència dels mètodes que se centren exclusivament en la víctima i l'assetjador, el Kiva mira de canviar les normes que regeixen el grup. Dins el grup hi ha "els altres", aquells que no assetgen, que observen, que són testimonis i que riuen. Amb aquesta comunicació no verbal transmeten el missatge que allò que passa és divertit i que està bé, encara que puguin tenir una opinió diferent quan s'hi parla privadament. No s'ha de canviar l'actitud de la víctima perquè sigui més extravertida o menys tímida, sinó que cal influir sobre els testimonis. Quan s'aconsegueix que no participin en l'assetjament, canvia l'actitud de l'assetjador. L'objectiu és conscienciar que les accions del grup són importants i aconseguir empatia amb la víctima, defensar-la i donar-li suport.>>

http:/www.vilaweb.cat/noticies/

23. Com s'explica la clau de l'èxit del mètode KIVA?

A. Les famílies tenen més suport davant una situació especialment difícil.

B. Proposa sancions molt severes als agressors.

C. Intervé sobre els testimonis per tal que no participin en l'assetjament i facin canviar l'actitud de l'assetjador.

D. Treballa amb l'actitud de la víctima per tal que desenvolupi més habilitats socials i aprengui a defensar-se dels agressors.

24. Indica quina és la procedència d'aquest text.

A. Un informe que ha elaborat el Ministeri d'Educació.

B. Un diari digital.

C. Una campanya publicitària.

D. No se n'indica la procedència.

25. En l'expressió: «dins el grup hi ha "els altres"», que apareix en el darrer paràgraf, a qui es refereix "els altres"?

A. Als assetjadors.

B. Als experts del mètode KIVA.

C. Als amics de la víctima que li donen suport.

D. Als testimonis que observen l'agressió i no fan res.

26. Segons el text, indica quina de les opcions següents és FALSA.

A. El mètode s'aplica a alumnes d'edats diferents.

B. El mètode s'està implantant a altres països.

C. Només els mestres de l'equip Kiva estan atents als possibles conflictes.

D. A les sessions, els alumnes aprenen a identificar possibles classes d'assetjament.

27. Explica el significat d'aquesta frase: "la clau és l'empatia del grup amb la víctima".

28. Quin és el motiu pel qual el mètode Kiva resulta revolucionari?

A. Perquè va ser inventat a un país referent en el món de les polítiques educatives.

B. Perquè s'ha implantat amb molt d'èxit a Finlàndia.

C. Perquè ja feia vint-i-cinc anys que estudiaven els comportaments de grups entre estudiants.

D. Perquè afronta l'assetjament des d'un plantejament diferent, centrant-se en el grup i no en la víctima.

29. Quina és la finalitat d'aquest text?

A. Informar i explicar un mètode innovador contra l'assetjament escolar.

B. Convèncer els responsables dels centres escolars perquè experimentin el mètode Kiva.

C. Instruir sobre com s'ha d'aplicar el mètode Kiva en les escoles que el vulguin experimentar.

D. Narrar un episodi d'assetjament escolar que va succeir a Finlàndia i com el varen resoldre.